

Zámek Kratochvíle

Kraj: Jihočeský

GPS souřadnice: 49.059003N, 14.168251E

Okres: Prachatice

Adresa URL: www.zamek-kratochvile.cz

Kratochvíle je renesanční zámek ležící 2 km severozápadně od města Netolice. Patrová vila byla využívána jako lovecké letní sídlo. Zámek je ve správě Národního památkového ústavu a je veřejně přístupný.

Na místě dnešního zámku stával původně hospodářský dvůr nazývaný Leptáč, který v roce 1569 věnoval Vilém z Rožmberka regentu rožmberského dominia a známému budovateli jihočeských rybníků Jakubovi Krčínovi z Jelčan. Krčín v těchto místech postavil nový dvůr, kolem něhož zřídil rozsáhlou loveckou oboru. Takto půvabně položený dvůr se rožmberskému vladaři zalíbil natolik, že jej v roce 1579 směnili s Krčínem za městečko Sedlčany s 10 vesnicemi. Roku 1583 pověřil Vilém z Rožmberka vlášského stavitele Baldassara Maggiho z Arogna, aby mu postavil po vzoru italských vil v sousedství Leptáče nový lovecký zámek.

Zkušený rožmberský stavitel na Kratochvíli prokázal, že je schopen se ctí se zhostit úkolu, který byl architektovi cinquecenta ve střední Evropě uložen jen vyjimečně: rozvrhnout a jednotně koncipovat celý pravidelný areál – stavbu začleněnou do zahrady, komponované po italském renesančním způsobu. Maggi rozvrhl areál do velkého obdélníku s ohradní zdí prostoupenou na třech stranách izolovanými domky. Vilu neumístil do středu dispozice, ale posunul ji do přední části zahrady kolmo k hlavní ose zdůrazněné vstupní věží. Přízemní vstupní trakt zakončil na západní straně zahradním domkem a na straně východní nevelkým kostelem. Do tohoto zahradního rozvrhu včlenil v souměrném obdélníku samostatně ohrazený vodní příkop.

Obtížné terénní podmínky, které byly dány především bažinatým podkladem, si vyžádaly zpevnování základů olšovými piloty, které za nepřítomnosti vzduchu v bahně zkameněly a staly se důležitým statickým prvkem celé stavby.

Takto náročná stavba celého areálu byla dokončena v obdivuhodně krátké době 6 let (1583–1589), včetně rozsáhlé malířské a štukové výzdoby, kterou byli pověřeni malíř Georg Widman a italský štukatér Antonio Melana. V obytné budově připadl v přízemí hlavní part malíři Georgu Widmanovi, který na klenby velkého vstupního sálu převedl lovecké výjevy a zvířata z dřevořezů Josta Ammana a lovce ze série postav Hendricka Goltzia. V patře je výzdoba myšlenkově zajímavější. Středový obraz klenby Zlatého pokoje, představující postavy starozákonní legendy o Samsonovi a Dalile, maloval Widman podle mědirytiny uznávaného rytce rudolfínské doby Rafaela Sadelera, ryté podle kreseb Jodoka a Winghe z roku 1589. Další 4 obrazy samsonovského cyklu byly však malovány později Widmanovým spolupracovníkem a jako předloha byly opět použity ilustrace J. Bocksbergera a J. Ammana. Widmanovým dílem jsou však již postavy u okna znázorňující loutnistku, bohyni Juno s pávem a bohyni moudrosti a vítězné války Pallas Athéné. Vladařův pokoj vyzdobil Widman formou grotesky, v níž jsou s citem vplétány zvířecí a rostlinné motivy, rybky a raci, jako připomínka rybníků tolik typických pro jihočeskou krajinu.

Štukové výzdoby vily a kostela Narození Panny Marie se ujal Antonio Melana. Ve své práci na výzdobě obytných pokojů zámku přetvořil renesanční grafiky v antizující plastické scény. Hlavní ideou programu výzdoby jsou Ctnosti, reprezentované alegorickými postavami ve dvou sériích – v Předpokojí jsou ctnosti kardinální a teologické, ve Zlatém sále ctnosti kardinální. Zde jsou umístěny ve středu klenby mezi erby čtyř žen Viléma z Rožmberka kolem ústředního Rožmberského jezdce. Zlatý sál je nejkázalejší a nejhonosnější místností zámku. Sloužil nejen k přijímání hostů, ale vzhledem ke svým výborným akustickým vlastnostem i k pořádání hudebních produkcí. Malířská výzdoba je zde omezena jen na malovanou tapetu brokátového vzoru, na výzdobu dveřních špalet a okenních výklenků. Figurální štuky Antonia Melany zcela ovládají prostor. Štuková výzdoba stropu i stěn Zlatého sálu byla polychromována a je z velké části zlacena. Host měl tak být při vstupu ohromen bohatstvím, uměnímilovností a vkusem majitele, jeho mocí a společenským postavením. Výzdobou a architektonickým řešením je tento sál v našem renesančním stavitelství prostorem skutečně ojedinělým.

Zámecká kaple Narození Panny Marie je jednou z mála církevních staveb z doby pozdní renesance na území Čech. Interiér je bohatě členěn, klenby kaple jsou bohatě zdobené. V sakrálním prostoru se k střídavě dekorativní štukové složce řadí výpravný malovaný pašijový cyklus podle grafických listů Albrechta Dürera a kreseb Martena de Vos v grafickém přepisu Antonie Wiericxe.

Po smrti Viléma z Rožmberka (1592) se Kratochvíle dostala do držení posledního rožmberského vladaře Petra Voka. Když v červnu roku 1598 vypukl v Českém Krumlově mor, přestěhoval se Petr Vok s celým dvorem na Kratochvíli, kde pobýval až do května následujícího roku. V roce 1601 přiměla tíživá finanční situace Petra Voka k prodeji českokrumlovského panství včetně zámku Kratochvíle císaři Rudolfovi II. Císař zámek nikdy nenavštívil.

Roku 1622 obdržel českokrumlovské panství spolu s Kratochvílí štýrský šlechtic Jan Oldřich z Eggenbergu jako náhradu za finanční podporu, poskytnutou císaři Ferdinandovi II.

V roce 1719 přešlo krumlovské panství do rukou nových majitelů – Schwarzenbergů. Za knížete Josefa Adama v letech 1762–1764 byla snesena původní renesanční střecha a vybudována dnešní dvojité mansardová. Kratochvíle přestala být panstvem navštěvována, hony se přesunuly na lovecký zámek Ohrada a do Libějovic. Ve vile byly zřízeny úřednické byty. V 19. století byl Schwarzenbergův zámek na Kratochvíli ústav pro sirotky a také archiv a muzeum uměleckých památek netolického a prachatického panství.

Po roce 1922 byl zámek zestátněn na základě pozemkové reformy. V letech 1926–1933 jej užívalo Krajské zemědělské muzeum a na konci 2. světové války zámek sloužil k uchování sbírek Městského muzea v Českých Budějovicích. V roce 1950 zámek převzala do péče Národní kulturní komise, která jej zařadila mezi kulturní památky I. kategorie. Od 50. let 20. století probíhaly na zámku stavební a restaurátorské práce. Započalo se s opravou štukových reliéfů, restaurováním sgrafit a nástěnných maleb, bylo provedeno i statické zajištění budovy. Mezi roky 1981–2006 byl zámek využit k umístění expozice českého animovaného filmu, čemuž byly přizpůsobeny všechny jeho interiéry.

Zásadní obrat nastal na Kratochvíli v roce 2006, kdy došlo k ukončení expozice sbírky animovaného filmu.

Na Kratochvíli byl následně koncipován a zahájen projekt Renaissance renesance, jehož cílem bylo navrátit zámku autentickou podobu, respektující jeho prostorovou a výtvarnou hodnotu a vytvořit interiérovou instalaci připomínající především dobu posledních Rožmberků. Projekt byl dokončen v roce 2011 u příležitosti čtyřtého výročí zesnutí Petra Voka z Rožmberka a vymření jeho rodu.

Prohlídkové okruhy

Prohlídka renesanční vily (základní okruh)

Grand prohlídka vily a kostela Narození Panny Marie

Prohlídka kostela Narození Panny Marie

Zámecká zahrada

Informace o návštěvní době zde, ceně vstupného zde.

Zdroj textu: www.npu.cz – Národní památkový ústav

